

ДО ПИТАННЯ КОНКУРСНО-ФЕСТИВАЛЬНОГО РУХУ НАРОДНИКІВ ЛЬВІВЩИНИ (КІНЕЦЬ ХХ ПОЧАТОК ХХІ СТОЛІТТЯ)

Львівщина – один із потужних центрів академічного народно-інструментального мистецтва України. Професійне навчання гри на народних інструментах формується у двох вищих навчальних закладах – Львівській національній музичній академії ім. М. Лисенка та музично-педагогічному факультеті Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка. Водночас активна педагогічно-творча робота проводиться у Львівському музичному училищі ім. С. Людкевича, Дрогобицькому музичному училищі ім. В. Барвінського, Самбірському та Львівському училищах культури. Ці навчальні заклади ведуть значну роботу із творчого розвитку та професійного навчання студентів-народників на різних етапах, а також виступають організаторами різноманітних конкурсних змагань із профільних народних інструментів.

Львівська школа народно-інструментального мистецтва вписана в історію академічного народно-інструментального мистецтва України її фундаторами: видатними баяністами-педагогами М. Оберюхтіним, А. Онуфрієнком, майстром винахідником, засновником Львівської школи гри на бандурі В. Герасименком, засновником академічного напрямку виконавства на сопілці в Україні М. Корчинським. Кращі учні-послідовники, науковці, лауреати конкурсів, серед яких: баяністи-акордеоністи – А. Батршин, В. Балик, Л. Богуславець, В. Власов, І. Влах, Б. Гуран, В. Голубничий, Є. Дацина, М. Дмитришин, А. Душний, С. Карась, В. Коваль, Я. Ковальчук, Д. Кужелєв, О. Личенко, С. Максимов, Е. Мантулєв, В. Паціорковський, М. Петелін, П. Рачинський, В. Стецун, В. Чумак, Ю. Чумак, Я. Олексів, В. Янчак, Р. Стахнів, та ін.; бандуристи – Г. Менкуш, Л. Посікіра, Ольга та Оксана Герасименко, М. Попілевич, Т. Лазуркевич, О. Созанський, О. Протилюк, Д. Губ'як, Н. Ковальова, А. Ланова, О. Кушнір, О. Верещинський, Н. Цигилик-Чумак, Н. Гамар, Н. Сторожук, М. Наконечна, Н. Хома та ін.; сопілкарі – В. Петрованчук, М. Маркевич, Б. Корчинська, Р. Кубович, Б. Гаранджа, В. Гамар, Р. Дверій; цимбалісти – Г. Казаков, Т. Баран, М. Кужба; гітаристи – В. Сидоренко, Ю. Курач, О. Дворянин, П. Брюхін, М. Вігула, Х. Гавдиш та ін.; домристи – С. Струтинський, Л. Боднар, А. Кузь, О. Чаус та ін. [2, 134 – 142; 3; 5, 2].

Важливим засобом подальшої пропаганди музичного мистецтва є конкурси – вагомий стимул як для виконавців, так для педагогів, композиторів. Тому серед низки відомих регіональних, Всеукраїнських і міжнародних фестивалів та конкурсів народно-інструментального мистецтва України¹ на Львівщині започатковується

¹ «Провесінь» (Кіровоград); «Кубок Кривбаса» (Кривий Ріг); «Зірки баяну на Запоріжжі»; імені династії Воеводіних (Донецьк); «Грудневі вечори баянної музики» (Луганськ), Національний конкурс кобзарського мистецтва ім. Г. Китастого (Київ); фестиваль козацької пісні (Тернопіль); виконавців на українських народних інструментах ім. Г. Хоткевича (Харків); виконавців на народних інструментах «Рідні наспіви» (Донецьк), «Конотопська розсипуха» (Конотоп); «Класичний меридіан» та ім. І. Журомського (Київ), «Україна моя», (Кривий Ріг); фестиваль «Грай,

низка міських та обласних конкурсів, серед яких: Зональний конкурс учнів-баяністів училищ Західного регіону УРСР, присвячений 50-річчю возз'єднання Західних областей з Радянською Україною у складі СРСР (Дрогобич, 1989); міжнародний молодіжний фестиваль-конкурс ім. І. Вимера «Золота троянда» (Львів, 2005 – 2011); Відкритий регіональний (Всеукраїнський) конкурс баяністів-акордеоністів «Візерунки Прикарпаття» (Старий Самбір, 2005, 2008; Дрогобич, 2010, 2011); міжнародний конкурс баяністів-акордеоністів «Акорди Львова» (Львів, 2006); Галицький фестиваль-конкурс виконавців на народних інструментах «Франкове Підгір'я» (Дрогобич, 2006); відкритий Всеукраїнський (міжнародний) конкурс баяністів-акордеоністів «Вічний Рух» (Дрогобич, 2008 – 2011); фестиваль-конкурс «Пісні незабутого краю» (Городок, 2011); Всеукраїнський фестиваль-конкурс мистецтв «Кришталевий Трускавець» (Трускавець, 2006 – 2011); Всеукраїнський фестиваль-конкурс мистецтв «Джерела Морщина» (Моршин, 2008 – 2011); Всеукраїнський фестиваль-конкурс мистецтв «Мелодії Підкаменя» (Підкамінь, 2009 – 2011), Всеукраїнський фестиваль мистецтв «Львівська Рапсодія» (Львів, 2011) та ін.

Привертаючи увагу значної кількості фахівців, конкурси сприяють розвитку різних музичних жанрів, висвітлюють нові імена молодих виконавців, сприяють зміцненню зв'язків між країнами, культурному взаємозбагаченню. Вони значною мірою розкривають стан виконавського мистецтва у світі і допомагають виявити перспективи розвитку окремих виконавських шкіл у їхньому порівнянні. Адже, крім власних творчих успіхів, вони демонструють досягнення національних педагогічних шкіл [7, 10].

Нова сторінка розвитку Львівської школи полягає у намаганні наукової спільноти усвідомити етапи її становлення та еволюції, вивчити характерні риси як окремих представників, так і школи загалом, її місце в процесі академізації народно-інструментального мистецтва, роль в культуротворенні на зламі ХХ – ХХІ ст. тощо [5, 3].

Потужним каталізатором та стрімким поштовхом активності народників Львівщини і зокрема України стало заснування науково-мистецького проекту «Львівська школа баянно-акордеонного мистецтва» (2005), ініціатором та автором ідеї якого виступив кандидат педагогічних наук, заслужений діяч естрадного мистецтва України Андрій Іванович Душний, а співорганізаторами – кандидат мистецтвознавства Сергій Карась та доцент Богдан Пиц. За декілька років у рамках цього проекту засновуються два додаткових проекти – «Молода генерація Львівської баянної школи» (2008, автор А. Душний) та «Львівські народно-інструментальні традиції – баяніст, диригент, композитор» (2008, автор – кандидат мистецтвознавства, заслужений діяч естрадного мистецтва України Ярослав Олексів) [6].

Заснування проекту покликане передовсім пропагандою Львівської школи баянно-акордеонного мистецтва, продовженням справи її корифеїв, наукового осмислення, методичного забезпечення, нотовиданням кращих зразків і, зокрема,

гармонь!» (Коростень); виконавців на сопілці та цимбалах «Волинська гуковиця» (Луцьк); фестиваль академічної та сучасної музики «Фарботони» (Канів) та ін.

підтримки молодих композиторів, виконавців, а відтак – об'єднанням усіх ланок навчання в одну систему: початкові мистецькі навчальні заклади – середні та вищі навчальні заклади музичного (музично-педагогічного) спрямування. Саме ці компоненти покладені в основу проведення різноманітних конкурсних змагань, де на одній сцені в одному мистецькому дійстві демонструють свою вправність учні ДМШ, студенти музучилищ та ВНЗ, метри науково-методичної (майстер-класи, показові уроки) та виконавської майстерності (концерти), фахівці сольного, ансамблевого (малих та великих форм) та оркестрового музикування на народних інструментах [6].

Так, зокрема, Всеукраїнський конкурс баяністів-акордеоністів «Візерунки Прикарпаття», спочатку заснований як регіональний², а сьогодні Всеукраїнський³ – один із кращих та унікальних дитячих конкурсів України – став потужним поштовхом до загострення інтересу до баянно-акордеонного мистецтва на початковій ланці. Крім солістів, на ньому мають можливість спробувати свої сили дитячі ансамблі однорідного та мішаного складу й, зокрема, оркестри народних інструментів.

Традиційним змаганням виконавців-солістів на баяні-акордеоні, бандурі, сопілці різних ансамблів та оркестрів народних інструментів став широко відомий в Україні конкурс виконавців на народних інструментах ім. А. Онуфрієнка, який вже двічі (2007, 2009) проводився на базі Дрогобицького музучилища ім. В. Барвінського. Мета конкурсу полягає у пропаганді як кращих зразків композиторської творчості для народних інструментів, так і здобутків Львівської школи народно-інструментального мистецтва зокрема, він активно вписує свою сторінку в українську школу гри на народних інструментах [5].

Особливе зацікавлення сьогодні викликає «Мекка» (за М. Давидовим) народно-інструментального мистецтва України та світу, міжнародний конкурс баяністів-акордеоністів «Perpetuum mobile» заснований на базі музично-педагогічного факультету Дрогобицького державного педуніверситету ім. І. Франка у 2008 р. за ініціативи та ідеї А. Душного, який є його незмінним директором. Унікальність конкурсу полягає у насиченості концертної програми, різноманітності майстер-класів, методичних семінарах, творчих зустрічах, і, крім того, проходить конкурсне прослуховування *сольної* (учні до 12 та 15 рр. включно, студенти середньої ланки навчання, ВНЗ, які розділяються на музичні та музично-педагогічні напрями навчання, концертні виконавці), *ансамблевої* (ансамблі баяністів-акордеоністів малих складів, ансамблі народних інструментів до 4 осіб та 10 осіб) й *оркестрової* (оркестри народних інструментів усіх ланок та напрямів навчання) категорій⁴.

² Другий Відкритий регіональний конкурс баяністів-акордеоністів «Візерунки Прикарпаття»: Програма. (Старий Самбір, 23.11.2005): Програма / Ред.-упоряд.: А. Душний, Б. Пиц. – Дрогобич : Посвіт, 2008. – 12 с.

³ III-й Всеукраїнський конкурс баяністів-акордеоністів «Візерунки Прикарпаття» (ДДПУ ім. І.Франка, 19 – 21 березня 2010 року): Програма / Ред.-упоряд.: А. Душний, Б. Пиц. – Дрогобич : Посвіт, 2010. – 20 с.

⁴ IV-й міжнародний конкурс баяністів-акордеоністів «Perpetuum mobile». IV-а Всеукраїнська «Музична освіта України: проблеми теорії, методики, практики» та IV-а міжнародна «Народно-інструментальне мистецтво на зламі XX – XXI століть» науково-практичні конференції (ДДПУ ім. І. Франка, 30 квітня – 4 травня 2011 року): Програма / Ред.-упоряд.: А. Душний, Б. Пиц. – Дрогобич : Посвіт, 2011. – 72 с.

Для прикладу, IV-й конкурс «Perpetuum mobile» зібрав учасників із усіх куточків України, а також низку представників з Росії, Білорусії, Башкортостану, Словачії, Литви, Молдови, Італії від початківців до професіоналів, у жанрах сольного, колективного, академічного та естрадного виконавства. До компетентного журі входили М. Давидов, П. Фенюк, А. Семешко (Київ), А. Сташевський (Луганськ), А. Нижник, Б. Мирончук (Донецьк), В. Чумак, С. Максимов, М. Михаць (Дрогобич), В. Домшинський (Івано-Франківськ), В. Зубицький (Україна-Італія), М. Імханицький, Л. Варавіна, В. Голубничий (Росія), О. Маляров (Білорусія) [1]. Рекордна кількість учасників (понад 800 осіб), визнання високого професійного рівня виконання, справедливого оцінювання та різноплановості програми конкурсу, його пропаганди у місцевій, всеукраїнській («Всеукраїнська музична газета») та закордонній пресі (журнал «Народник», Москва) на сайтах («GoldAccordion», narodnik.info, Blog by Roman Dotsenko, АВВіА.by) мережі Інтернет, Національному та місцевому радіомовленні, місцевому та обласному ТБ.

Водночас з академічним напрямом на Львівщині Асоціацією діячів естрадного мистецтва України засновано низку Всеукраїнських фестивалів-конкурсів мистецтв – «Кришталевий Трускавець», «Джерела Моршина», «Мелодії Підкаменя», «Львівська рапсодія», мета яких полягає у сприянні й популяризації академічного, фольклорного й естрадного мистецтва, виявленні обдарованих виконавців і авторів у різних жанрах, підсиленні впливу професійного українського мистецтва в естетичному вихованні дітей і молоді. Художній керівник заходів – заслужений діяч мистецтв України, президент Творчої спілки Асоціація діячів естрадного мистецтва України Віктор Володимирович Герасимов.

Серед переможців конкурсу «Кришталевий Трускавець – 2011» ми відзначимо: володарів Гран-Прі – «Прикарпатський дует баяністів» у складі заслужених артистів естрадного мистецтва України Віктора Чумака та Сергія Максимова (Дрогобич) й баяніста Ярослава Олексіва (Львів); лауреатів 1-ї премії – акордеоніста Романа Стахніва (Дрогобич) та інструментальне тріо «Гармонія» у складі Сергія та Оксани Максимових й Іриней Турканика (Дрогобич); лауреатів 2-ї премії – квартет народних інструментів у складі Романа Стахніва (сопілка), Віталія Мицака (баян), Лесі Оліярник (бандура), Юрія Дякунчака (к/б) із Дрогобича [4].

Отже, здійснивши частковий екскурс виконавськими конкурсами та фестивалями за сприянням та участю народників Львівщини, ми зазначаємо – Львівська школа гри на народних інструментах має своїх корифеїв та засновників, науково-методичну базу та навчально-репертуарне забезпечення й, зокрема, виступає засновником низки престижних конкурсних змагань національних та міжнародних масштабів, тим сам активно утверджує свій статус у контексті академічного народно-інструментального мистецтва України.

Список використаної літератури

1. Вл. інф. IV-й міжнародний конкурс баяністів-акордеоністів «Perpetuum mobile» // Франківець. – 2011. – Травень. – № 16 (182).
2. Давидов М. Історія виконавства на народних інструментах. (Українська академічна школа): підруч. для вищ. та серед. муз. навч. закл. – К. : НМАУ ім. П. Чайковського, 2005. – 420 с.

3. Душний А., Пиц Б. Львівська школа баянно-акордеонного мистецтва: довідник. – Дрогобич : Посвіт, 2010. – 216 с.
4. Кирилич В. Лев Грицак став «заслуженим» // Франкова Криниця. – 2011. – 20 травня. – № 19 (117).
5. Перший Всеукраїнський конкурс виконавців на народних інструментах імені Анатолія Онуфрієнка (Дрогобич, 25 – 30 березня 2007): Програма / Ред.-упоряд.: А. Душний, С. Карась, Б. Пиц. – Дрогобич : Посвіт, 2007. – 44 с.
6. Пиц Б., Душний А. Науково-мистецький проект «Львівська баянно-акордеонна школа» в контексті баянно-акордеонного руху Західної України // Музикознавчі студії інституту мистецтв Волинського національного університету імені Лесі Українки та Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського: зб. наук. пр. – Вип. 8 / [упор. О. І. Коменда]. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. – С. 47 – 57.
7. Чумак Ю. Творча діяльність «Прикарпатського дуету баяністів» : Магістерська робота. Рукопис. – Дрогобич : РВВ ДДПУ ім. І. Франка, 2003. – 65 с.